

9. znanstvena konferenca

Globalizacija kulture

ARMAND FAGANEL

Univerza na Primorskem, Slovenija

Sredi oktobra 2008 je v organizaciji Centra za politološke raziskave (CPR) iz Zagreba na univerzi v Dubrovniku potekala deveta znanstvena konferenca z naslovom Globalizacija kulture. Dvajset izbranih referatov je osvetljevalo različne vidike medsebojnih razmerij globalizacije in kulture. Uvodničar Robertson je eden od pionirjev raziskovanja na področju kulturne globalizacije, ki je v zahodno kulturo uvedel tudi japonski pojem globalizacije. Z aktivno udeležbo na konferenci se avtorji referatov prelevijo v sodelavce centra.

Key words: globalizacija kulture, politologija, demokracija, mednarodna konferenca

Uvod

Dubrovnik je edinstveno zgodovinsko mesto, ki nikogar ne pusti ravnodušnega. Ustanovljen je bil v 7. stoletju, svoje korenine pa vleče še iz antike. Bil je edino hrvaško mesto republika od 14. do 19. stoletja. Pomorstvo in trgovina ter modra mednarodna politika in diplomatska spretnost so omogočili ekonomski in kulturni razcvet ter večstoletni obstoj Dubrovnika kot svobodnega mesta države. V zgodovini je mesto vedno privlačilo in zapeljevalo s svojo kultiviranostjo. Bilo je središče plodnih srečevanj vzhoda z zahodom. Živo in ohranjeno zgodovinsko mestno jedro, obdano z obzidjem, je prepolno kulturnih spomenikov in sledi bogate preteklosti ter nenadkriljivih del umetnosti in arhitekture. S svojimi 17 samostani, cerkvami in eno najstarejših evropskih sinagog, lekarnami, karantenami in sirotišnicami, trajno priča o svojem humanističnem duhu in človeški toplini. Glavna dubrovniška ulica Placa, edinstvena po svoji umirjeni lepoti, je živo središče življenja in mediteranskega ugodja ter današnjega Dubrovnika. Dubrovnik izraža ljubezen do življenja, usklajenost notranjega in zunanjega, duha in lepote, miru in svobode. Najprimernejše mesto za razglabljanje o globalizaciji kulture.

Izvedba konference

Center za politološke raziskave je bil ustanovljen v Zagrebu leta 2001. Namen ustanovitve centra, ki združuje deset politologov in so-

ciologov, je opravljanje raziskovalne dejavnosti s področja politologije. Znanstveno temelji na Unescovi paradigmi, po kateri se politologija deli na politično teorijo, notranjo politiko (politične strukture), zunanjo politiko in mednarodne odnose ter politološke discipline. Center je bil ustanovljen kot prva zasebna znanstvena institucija takšne vrste na Hrvaškem. Forum CPI iz Zagreba je prostor za intelektualen, tolerant in pluralističen dialog. Je prostor zbiranja znanstvenikov in strokovnjakov različnih interesnih področij in dela, odprtih za razprave o znanstvenih, kulturnih, religijskih, ekonomskih in političnih vprašanjih modernega sveta. Do zdaj je bilo v okviru foruma organiziranih osem znanstvenih konferenc: Globalizacija in neoliberalizem, Kriza in transformacija političnih strank, Tranzicija v državah srednje in vzhodne Evrope: izkušnje in perspektive, Geopolitični vidike nafte in vode, Evroskepticizem in evropske integracije, Lustracija in konsolidacija demokracije ter vladavine prava v srednji in vzhodni Evropi, Globalizacija politike ter Evropska unija in globalna demokracija. Letošnji forum je združeval pod naslovom Globalizacija kulture.

Letošnja konferenca je potekala v prostorih dubrovniške univerze. Predstavljenih je bilo 20 referatov znanstvenikov, ki so prišli iz Hrvaške, Slovenije, Avstrije, Ukrajine, Švedske, Škotske, Latvije, Rusije in Španije. Zaslužni profesor, sociolog dr. Roland Robertson z univerze v Pittsburghu, je imel plenarno predavanje na temo globalne zavesti. Drugi nastopajoči so imeli od 10- do 15-minutne predstavitve, ki so jim sledile razprave. Teme so bile zelo različne: o nevarnostih stapljanja ras in nacionalnosti, kozmopolitanskih zavezah, kulturnih časih in kulturnih prostorih, transkulturnih identitetah, novih medijih, novih lokalizmih, spremembah vrednot, vzorcih globalne kulture, vprašanjih identitete, kulturnih premikih, filozofiji globalizacije, globalizacijskih normah ter o medijih kot najpomembnejšem vprašanju globalizacije.

Robertsonove teorije temeljijo bolj na fenomenološki in psihosocialni metodi, kot je to primer pri materialistično naravnanih teoretikih, kot so Wallerstein ali Jameson. Za Robertsona je najzanimivejši vidik našega globaliziranega postmodernega sveta način, kako se je pri ljudeh po svetu razvila globalna zavest. Ponuja idejo razvojnih stopenj, ki zajemajo osnovne vidike različnih obdobj v globalni zgodovini. Trdi, da smo vstopili v peto stopnjo, to je globalno negotovost. Kritiki ugovarjajo, da diskusija o stopnjah zakriva dejstvo, da zgodovina ne sledi začrtanemu procesu. Če bi to predvidevali, bi zgrešili bistvo. Drug skupina kritik se nanaša na Robertsonovo idejo globalne zavesti, ki nosi konservativne podtone. Takšna zastarela in-

terpretacija globalnega življenja zgreši mnoge družbene in ekonomske razlike, ki označujejo moderni svet.

Nekaj misli o medsebojnih razmerjih globalizacije in kulture

Danes je svet le še globalna vas. V trenutku smo lahko v stiku z ljudmi na drugem koncu sveta prek satelitov, interneta in z nadzvočnimi letali. Angleščina postaja skupni jezik mednarodnega izobraževanja, najboljše svetovne poslovne šole in univerze s preračunljivo strategijo uvajajo angleščino kot edini jezik predavanj, da bi povečale prihodke, prebrodile trend upadanja števila rojstev in kot odgovor na globalizacijo izobraževanja. Filmska industrija omogoča študentom manjših držav, kot so Slovenija, Portugalska, Grčija, kjer se predvajajo originalni filmi v angleščini s podnapisi, določeno konkurenčno prednost na trgih delovne sile, v nasprotju z Italijo, Francijo in Španijo, ki imajo tradicijo sinhronizacije v domači jezik. Študenti, ki so odrasli ob programih s podnapisi, izkazujejo boljše znanje v veččinah govorjenja in poslušanja, v nasprotju z Nemci, ki prednjačijo pri rezultatih pisnih testov iz znanja angleščine.

Barber pravi, da Eurodisney v bližini Pariza vsako leto obiše več obiskovalcev kot Pariz. Obiskovalci gotovo obišejo francoski tematski park v Eurodisneyju za ogled vzorca francoske kulture, skupaj z dansko, nemško in drugimi kulturami, ki so tam. Morda bi kdo pomislil, da bi bilo boljše, če bi odpotovali še 17 kilometrov do Pariza. Tudi tematski parki kulture, ki so del globalizacije in del tematskih parkov našega sveta, so zvrst diverzitete, toda to je diverziteteta tematskega parka. Ta pa je naraščajoče sintetična in naraščajoče oddaljena od resničnega sveta. Globalizacija je proces, ki lahko pospeši procese nadomeščanja izdelkov ali storitev s cenejšimi globalnimi produkti z alarmantno hitrostjo.

AT Kearney objavlja letno študijo o globalizacijskem indeksu, ki meri stopnjo globalizacije v 72 državah sveta, ki predstavljajo 97% svetovnega BDP ter 88% svetovnega prebivalstva. Slovenija je bila v letu 2006 na 17. mestu, v letu 2007 pa na 20. mestu. Prva tri mesta zasedajo Singapur, Hongkong in Nizozemska. Indeks meri 12 spremenljivk, ki so urejene v štirih košarah: ekonomska integracija, osebni kontakti, tehnološka povezanost ter politična angažiranost. Rezultati ponujajo oceno, koliko so države odprte in se povezujejo z drugimi. Tudi kulturni dejavniki lahko omejujejo koristi globalizacije. Francoski kolektivni nacionalizem, na primer, pospešuje rast domače agrikulture, ameriški strah pred terorizmom pa je razlog proti sprejemu tujega upravljanja pristanišč – kulturni namigi,

ki pojasnjujejo, zakaj imata državi relativno nizko ekonomsko uvrstitev na globalizacijskem indeksu.

Sklep

Z udeležbo na mednarodni konferenci postane vsak avtor tudi udeleženec in sodelavec foruma CPI, kjer želijo vzpostavljati trajno sodelovanje s sodelavci pri različnih projektih, na prihodnjih konferencah ter z objavljajanjem knjig in zbornikov znanstvenih člankov. Tako poskušajo spodbujati identifikacijo in sodelovanje udeležencev pri projektih CPI.